

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	9
1.7 นิยามศัพท์.....	9
2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึง จุลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อ	
 การขอรับสิทธิบัตร	13
2.1 แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและสิทธิบัตร	14
2.1.1 ความหมายและลักษณะของสิทธิบัตร	14
2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา.....	15
2.1.2.1 ทฤษฎีสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights Theory)	15
2.1.2.2 ทฤษฎีการให้รางวัล (Reward Theory)	15
2.1.2.3 ทฤษฎีการเป็นเครื่องจูงใจ (Incentive to Invent Theory)	15
2.1.2.4 ทฤษฎีการเปิดเผยข้อมูลความรู้ (Disclosure of Information Theory)	16
2.1.3 เจตนารมณ์ของกฎหมายสิทธิบัตร	17
2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิบัตร	18
2.1.4.1 ทฤษฎีสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights Theory).....	18

บทที่

หน้า

2.1.4.2 ทฤษฎีว่าด้วยเศรษฐกิจ (Economic Theory).....	18
2.1.4.3 บทบาทของทฤษฎีสติธิตามธรรมชาติ (Natural Rights Theory) กับ ทฤษฎีว่าด้วยเศรษฐกิจ (Economic Theory) ต่อระบบสิทธิบัตรใน ปัจจุบัน	19
2.1.5 เงื่อนไขของการขอรับสิทธิบัตร	20
2.1.5.1 ลักษณะการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้.....	20
2.1.5.2 การเปิดเผยรายละเอียดการประดิษฐ์ (Disclosure of Information)	21
2.2 ความหมายและความสำคัญของข้อมูลสิทธิบัตรการใช้ประโยชน์จากข้อมูล สิทธิบัตรและสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูลสิทธิบัตร	24
2.2.1 ความหมายและความสำคัญของข้อมูลสิทธิบัตร	24
2.2.1.1 ความหมายของข้อมูลสิทธิบัตร.....	24
2.2.1.2 ความสำคัญของข้อมูลสิทธิบัตร	25
2.2.2 การใช้ประโยชน์จากข้อมูลสิทธิบัตร	26
2.2.2.1 ด้านเทคนิค.....	27
2.2.2.2 ด้านกฎหมาย.....	27
2.2.2.3 ด้านธุรกิจ	28
2.2.3 สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูลสิทธิบัตร	29
2.2.3.1 ความหมายของสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูล สิทธิบัตร	29
2.2.3.2 สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูลสิทธิบัตรตามหลักกฎหมาย สิทธิบัตร	31
2.2.3.3 สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูลสิทธิบัตรตามหลักกฎหมาย สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ	43
2.3 สิทธิบัตรเกี่ยวกับจุลชีพและการฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	34
2.3.1 สิทธิบัตรเกี่ยวกับจุลชีพ.....	35
2.3.1.1 ความหมายของจุลชีพ	35
2.3.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของจุลชีพ	41
2.3.1.3 ประเภทของสิทธิบัตรเกี่ยวกับจุลชีพ.....	43

บทที่

หน้า

2.3.1.4	เงื่อนไขของการขอรับสิทธิบัตรในการประดิษฐ์ที่เกี่ยวกับจุลชีพ	44
2.3.2	การฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	46
2.3.2.1	ความเป็นมาและความสำคัญของการฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	46
2.3.2.2	กระบวนการฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตรและสถาบันรับฝาก	49
2.3.2.3	กฎเกณฑ์การฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	49
3	สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพ/ชีววัตถุที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตรในกฎหมายของประเทศต่างๆและข้อตกลงระหว่างประเทศ.....	58
3.1	สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงชีววัตถุที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตรในกฎหมายของสหรัฐอเมริกา.....	60
3.1.1	ความเป็นมาของการฝากชีววัตถุเพื่อการขอรับสิทธิบัตรในสหรัฐอเมริกา	60
3.1.2	กฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่รับรองสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงชีววัตถุที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตร: The U.S. Code of Federal Regulations: Title 37: Code of Federal Regulations Patents, Trademarks and Copyrights.....	63
3.1.2.1	หมวดขั้นตอนและเงื่อนไขของการฝากชีววัตถุเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	64
3.1.2.2	หมวดสถาบันรับฝาก และมาตรฐานของสถาบันรับฝากที่สามารถฝากชีววัตถุเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	75
3.1.2.3	หมวดหลักเกณฑ์การให้จุลชีพ	80
3.1.2.4	หมวดหลักเกณฑ์การฝากชีววัตถุซ้ำ.....	83
3.1.2.5	หมวดผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการฝากชีววัตถุ	86
3.2	สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงชีววัตถุที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตรในกฎหมายของยุโรป.....	90
3.2.1	ความเป็นมาของการฝากชีววัตถุเพื่อการขอรับสิทธิบัตรในยุโรป	95
3.2.2	กฎหมายของยุโรปที่รับรองสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงชีววัตถุที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตร: Implementing Regulations to the Convention on the Grant of European Patents	96

บทที่

หน้า

3.2.2.1	หมวดขั้นตอนและเงื่อนไขของการฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	97
3.2.2.2	หมวดสถาบันรับฝาก และมาตรฐานของสถาบันรับฝากที่สามารถฝากชีววัตถุเพื่อการขอรับสิทธิบัตร	106
3.2.2.3	หมวดหลักเกณฑ์การให้ชีววัตถุ	108
3.2.2.4	หมวดหลักเกณฑ์การฝากชีววัตถุซ้ำ	115
3.2.2.5	หมวดผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการฝากชีววัตถุ	115
3.3	สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตรในข้อตกลงระหว่างประเทศ: สนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ว่าด้วยการจัดตั้งระบบรับฝากจุลชีพระหว่างประเทศเพื่อกระบวนการในการขอรับสิทธิบัตร (Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Microorganisms for the Purpose of Patent Procedure 1977)	119
3.3.1	ความเป็นมาของระบบรับฝากจุลชีพระหว่างประเทศเพื่อกระบวนการในการขอรับสิทธิบัตรภายใต้สนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ฯ	120
3.3.2	ระบบรับฝากจุลชีพระหว่างประเทศเพื่อกระบวนการในการขอรับสิทธิบัตรภายใต้สนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ฯ	123
3.3.3	สถาบันรับฝากระหว่างประเทศ (International Depository Authority: IDA)	124
3.3.3.1	การได้มาซึ่งสถานะของสถาบันรับฝากระหว่างประเทศ	125
3.3.3.2	คุณสมบัติและหน้าที่ของสถาบันรับฝากระหว่างประเทศ	126
3.3.3.3	การยุติและการจำกัดสถานะของสถาบันรับฝากระหว่างประเทศ	127
3.3.3.4	การจัดการในกรณีสถาบันรับฝากระหว่างประเทศยุติการดำเนินการ	128
3.3.4	กฎเกณฑ์ภายใต้สนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ฯ ซึ่งรับรองสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตร: Regulations Under the Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Microorganisms for the Purposes of Patent Procedure	130
3.3.4.1	กฎเกณฑ์ที่บังคับใช้กับผู้ฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร...	131
3.3.4.2	กฎเกณฑ์ที่บังคับใช้กับสถาบันรับฝากระหว่างประเทศ	136

บทที่	หน้า
4 สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตร ในประเทศไทย.....	148
4.1 สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตร ในกฎหมายสิทธิบัตร	152
4.1.1 ความเป็นมาของการฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตรในไทย.....	152
4.1.2 กฎหมายสิทธิบัตรที่รับรองสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพ ที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตร: กฎกระทรวงฉบับที่ 21 (พ.ศ.2542) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 และประกาศของ กรมทรัพย์สินทางปัญญา.....	154
4.1.2.1 หมวดขั้นตอนและเงื่อนไขของการฝากจุลชีพเพื่อการขอรับ สิทธิบัตร	157
4.1.2.2 หมวดสถาบันรับฝาก และมาตรฐานของสถาบันรับฝากที่สามารถ ฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร.....	167
4.1.2.3 หมวดหลักเกณฑ์การให้จุลชีพ.....	171
4.1.2.4 หมวดหลักเกณฑ์การฝากจุลชีพซ้ำ.....	173
4.1.2.5 หมวดผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการฝากจุลชีพ..	175
4.1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพ ที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตรในกฎหมายสิทธิบัตรของไทย....	176
4.1.3.1 หมวดขั้นตอนและเงื่อนไขของการฝากจุลชีพเพื่อการขอรับ สิทธิบัตร	176
4.1.3.2 หมวดสถาบันรับฝาก และมาตรฐานของสถาบันรับฝากที่สามารถ ฝากจุลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตร.....	186
4.1.3.3 หมวดหลักเกณฑ์การให้จุลชีพ.....	191
4.1.3.4 หมวดหลักเกณฑ์การฝากจุลชีพซ้ำ.....	196
4.1.3.5 หมวดผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การฝากจุลชีพ	199
4.2 สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตร ในกฎหมายอื่น	201
4.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560.....	202

บทที่	หน้า
4.2.2 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540.....	203
4.2.2.1 หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540.....	204
4.2.2.2 ความหมายของข้อมูลข่าวสารของราชการ.....	204
4.2.2.3 ประเภทของข้อมูลข่าวสารของราชการ	206
4.2.2.4 ขั้นตอนการดำเนินการของหน่วยงานรัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540.....	208
4.2.2.5 ขั้นตอนการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540.....	209
4.2.2.5 การใช้สิทธิของประชาชนในการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง.	214
4.2.3 ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.	215
4.3 สิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงจุลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตรกับ การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ว่าด้วยการจัดตั้งระบบรับฝากจุลชีพ ระหว่างประเทศเพื่อกระบวนการในการขอรับสิทธิบัตร (Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Microorganisms for the Purpose of Patent Procedure 1977).....	218
4.3.1 ผลกระทบจากการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ฯ	219
4.3.1.1 ผู้ขอรับสิทธิบัตรต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญามีทางเลือกมากขึ้น	219
4.3.1.2 สถาบันรับฝากในประเทศไทยสามารถยกสถานะเป็นสถาบันรับ ฝากระหว่างประเทศ.....	220
4.3.2 ผลกระทบจากการไม่เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ฯ.....	220
4.3.2.1 ประเทศไทยกำหนดกฎเกณฑ์การฝากจุลชีพซึ่งแตกต่างจาก ข้อตกลงของสนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ฯ ได้.....	220
4.3.2.2 สถาบันรับฝากในประเทศไทยไม่อาจยกสถานะเป็นสถาบันรับ ฝากระหว่างประเทศ.....	220
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	222
5.1 บทสรุป.....	222
5.2 ข้อเสนอแนะ	229

บทที่	หน้า
5.2.1 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมข้อกำหนดในกฎเกณฑ์ การฝากจูลชีพเพื่อการขอรับสิทธิบัตรของไทย	229
5.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางที่สาธารณชนจะใช้สิทธิในการเข้าถึง จูลชีพที่ถูกฝากไว้เพื่อการขอรับสิทธิบัตรภายใต้กฎหมายอื่น	244
5.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ ว่าด้วยการจัดตั้งระบบรับฝากจูลชีพระหว่างประเทศเพื่อกระบวนการ ในการขอรับสิทธิบัตร	245
บรรณานุกรม	246
ภาคผนวก	260
ภาคผนวก 1	261
ภาคผนวก 2	269
ภาคผนวก 3	275
ภาคผนวก 4	291
ภาคผนวก 5	312
ภาคผนวก 6	319
ภาคผนวก 7	324
ภาคผนวก 8	327
ภาคผนวก 9	329
ภาคผนวก 10	336
ภาคผนวก 11	352
ภาคผนวก 12	355
ภาคผนวก 13	356
ภาคผนวก 14	362
ภาคผนวก 15	377
ประวัติผู้เขียน	380